

Zelen in trajnostno naravnan Bled: naslednja velika priložnost

IEDC-Poslovna šola Bled je gostila več kot 60 predstavnikov blejske lokalne skupnosti in vseh drugih, ki aktivno delujejo v blejskem okolju, in posebej za njih pripravila brezplačen seminar z naslovom "Zelen in trajnostno naravnan Bled: naslednja velika priložnost". Goste in druge meščane Bleda je pozdravila prof. dr. Danica Purg, direktorica in dekanja IEDC-Poslovne šole Bled, ki je v uvodnem nagovoru poudarila ambasadorsko vlogo šole pri promociji in prepoznavnosti Bleda v svetu ter opozorila na jubilejno leto, saj šola letos praznuje 25-letnico delovanja, udeležence seminarja pa je pozdravil tudi župan občine Bled, Janez Fajfar. Sledilo je predavanje z naslovom "Zelen in trajnostno naravnan Bled naslednja velika priložnost", ki ga je vodila dr. Nadya Zhexembayeveva, predstojnica Coca-Coline katedre za trajnostni razvoj na IEDC, kjer poučuje vodenje, trajnostni razvoj in organizacijsko kulturo v podjetjih. Predavanju dr. Zhexembayeve je sledila živahna razprava in delo v skupinah, kjer so udeleženci razpravljali o priložnostih Bleda, da ta slovenski biser postane center odličnosti na področju trajnostnega razvoja.

Tanja Zabukovnik, IEDC Bled

Blejski grad iz knjige Marjana Zupana

Praznično ob prazniku

Ob slovenskem kulturnem prazniku je bilo v občini veliko slovesnosti in prireditev, praktično je skoraj vsaka vas imela svojo. Kulturni praznik so počastili v Ribnem, na Bohinjski Beli in na Rečici, v Galeriji 14 na Bledu so odprli razstavo del akademskega slikarja Janeza Ravnika, na gradu so predstavili novo knjigo Marjana Zupana, pred Prešernovim spomenikom, najstarejšim spomenikom pesniku v Sloveniji, pa je bila slovesnost kar dvakrat - v petek, ko so se prazniku poklonili blejski šolarji, in v torek, ko so se ob spomeniku s kulturnim programom ustavili veterani na poti iz Radovljice v Vrbo. **Romana Purkart**

Z odprtja razstave del slikarja Janeza Ravnika

Trgovec Pavel Homan

(1868-1900) Eden prvih domačih založnikov razglednic na Bledu

Leta 1997 je na Bledu v samozaložbi izšla dragocena knjiga *Bled na starih razglednicah*. Kljub razmeroma visoki nakladi 1.500 izvodov je že dolgo razprodana. V njej je predstavljenih okrog 150 razglednic iz zbirke v Zasipu stanujočega zbiralca Poldeta Kolmana. Nekaj blejskih razglednic bomo našli tudi v poglavju Gorenjska v knjigi *Pozdravi iz slovenskih krajev*, ki jo je leta 1987 v kar 12 tisoč izvodih izdala Mladinska knjiga in ki je še vedno temeljno delo za vse, ki bi se radi poučili o starih razglednicah v Sloveniji in zamejstvu. V razstavnem katalogu *Pozdrav z Gorenjske*, ki je lani pospremil istoimensko razstavo v Gorenjskem muzeju v Kranju, je blejske razglednice predstavila Marjana Žibert. Pomembno zbirko razglednic z blejskimi motivi, ki šteje skoraj 400 primerkov, ima tudi novomeška Knjižnica Mirana Jarca. V bibliografsko-katalogni spletni podatkovni zbirki *CO-BIB* si lahko vse ogledamo, ker so se tamkajšnji knjižničarji potrudili in opisom razglednic dodali njihove skenogramne.

Prve prave razglednice s prikazi nekaterih slovenskih krajev je leta 1891 izdala dunajska založba Lesk in Schwidernoch. Upodobljeni so večji kraji (Ljubljana, Maribor, Celje idr.), zdravilišča (Rogaška Slatina, Dobrna in Laško) in, razumljivo, oba turistična bisera, Postojna in Bled, ki je bil zastopan z dvema razglednicama.

Po nekajletnem zatišju je prišlo do pravega izbruha v izdajanju razglednic leta 1896. Zalaganje, pošiljanje in tudi zbiranje razglednic je postalo velika moda. Tujim založnikom (na primer z Dunaja, iz Münchna, Dresdna in Leipziga) so se prav kmalu pridružili domači. Začetke je zelo nazorno predstavil pisec, ki je v kranjskem tedniku *Gorenjec* od 5. aprila do 24. maja 1902 v sed-

mih nadaljevanjih zelo izčrpno pisal o razglednicah: "Preje se je le v večjih mestih poleg pismenih papirjev s krajevnimi podobami dobila tuintam tudi kaka razglednica, leta 1896 pa so se kar naenkrat pojavile v prodajalnicah po mestih in trgih raznovrstne razglednice, ki so se potem od leta do leta množile v vedno krasnejših in različnejših izdelavah. Iz mest so se razglednice hitro razširile tudi po deželi, in dandanes se skoro že ne najde skromne gorske župnijske vasi brez njih."

Žibertova, ki je opozorila na ta imenitni spis, se je dotaknila tudi vprašanja, kdo je pred prvo svetovno vojno na Gorenjskem zalagal razglednice z blejskimi motivi. Poleg dveh fotografov, blejskega Benedikta Lergeporeterja in jeseniškega Frana Pavlina, je omenila še dva: "Med založniki pa je znan Blejec Dragotin Repe. Pojavlja se tudi ime F. Secovanič." Pod imenom F. Secovanič, kot je napačno natisnjeno na razglednicah, se skriva Ferdinand Sekovanič. Tudi sicer je seznam pomanjkljiv, saj mu je treba dodati vsaj tri imena: Otta Fischerja, Otta Wölflinga in Pavla Tomana, ki mu je Žibertova pripisala razglednico z naslovom *Pozdrav z Bleda (Gruss aus Veldes)*.

Kakšne poklice pa so opravljali prvi založniki razglednic z blejskimi motivi? Kdor se količkaj spozna na razglednice, ve, da so jih pred prvo svetovno vojno v manjših krajih zalagali zlasti trgovci in gostilničarji, v večjih pa tudi razna društva, tiskarne oziroma tiskarji, založniki in knjigararji. Bled ni bil glede tega nobena izjema. Do zelenih podatkov sem se zlahka dokopal z iskanjem v *Digitalni knjižnici Slovenije* (www.dlib.si). Repe je bil trgovec in posestnik, Sekovanič pa trgovec in gostilničar. Fischer, katerega sedež je na razglednicah naveden

Razglednico z naslovom *Pozdrav iz Bleda*, ki jo je leta 1898 založil blejski trgovec Pavel Homan, hrani Knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu.

kot Bled, Ljubljana ali Bled-Ljubljana, je imel v Ljubljani knjigarno in trgovino z muzikalijami, na Bledu pa poleg hotela Luizine toplice (Luisenbad) knjigarno, papirnico in knjižnico. Trgovec je bil tudi Wölfling. Ničesar pa nisem zasledil o kakem Pavlu Tomanu z Bleda. Kako je to mogoče? Odgovor je preprost. Na razglednici, objavljeni v knjigi *Pozdrav z Gorenjske*, sploh ne piše Pavel Toman, ampak Paul Homann! Ko sem to ugotovil, se je začel klobčič hitro razpletati.

Radovljčan Pavel Homan oziroma Paul Homann je imel na Bledu trgovino. Kot razberemo iz oglasov v ljubljanskih dnevnikih, je v njej med drugim prodajal učinkovito razpršilo proti mrčesu Zacherlin. Sredi januarja leta 1899 ga najdemo med podpisniki prošnje, ki so jo trgovci z Bleda in iz Gorij zaradi ustanovitve gospodarskih zadrug naslovili na trgovinsko zbornico. Razen njega so med njimi še vsi drugi blejski trgovci, ki so zalagali razglednice: Sekovanič, Repe in Wölfling.

Homan je bil razpet med nemštvo in slovenstvom. Na njegovih razglednicah so vsi napisi nemški

z eno samo izjemo: ena, ki je v novomeški zbirki, ima slovenski naslov *Pozdrav iz Bleda*. Po drugi strani pa ga je blejski kronist Božo Benedik leta 1996 v *Planinskem vestniku* omenil kot enega prvih članov leta 1895 ustanovljene radovljiške podružnice Slovenskega planinskega društva, za katere "lahko zatrdimo, da so bili le zavedni Slovenci, naprednjaki."

Dolgo življenje mu ni bilo usojeno. Hudo je zbolel in v torek, 10. julija 1900, so njegovo truplo položili v družinsko grobnico na radovljiškem pokopališču. O njegovi smrti je *Slovenski narod* poročal zelo na kratko: "V Radovljici je minoli teden v starosti 32 let umrl trgovec g. Pavel Homan."

Čeprav ga že 111 let ni več med živimi, so še vedno žive njegove razglednice, ki so bile glede na datume na žigih oziroma v sporočilih natisnjene že leta 1898, kar jih uvršča na začetek številnih razglednic z motivi Bleda in okolice, ki so jih pred prvo svetovno vojno založili blejski trgovci in gostilničarji.

Dragan Božič,
znanstveni svetnik na
Znanstvenoraziskovalnem
centru SAZU v Ljubljani

Blejski osnovnošolci v Londonu

Pa smo le dočakali petek, 28. januarja, ki ga je 38 učencev osmih in devetih razredov OŠ Bled nestrno čakalo. Seveda izlet v London ne bi uspel brez treh profesorice: Jane Nerat, Irene Kosmač in Sergeje Ažman Lapajne, ki so z nami delile štiri prelepe dni v britanski prestolnici ter prijetne družbe desetih dijakinj Ekonomske gimnazije Radovljica z njihovo profesorico. Videli smo bodočo olimpijsko vas, se ustavili pred katedralo Sv. Pavla, peljali čez Tower Bridge, mimo Westminsterja, do City of London, obiskali smo Greenwich, sledil je

ogled Naravoslovnega muzeja, ogledali smo si trg Trafalgar z Narodno galerijo, peš smo se odpravili do Buckinghamske palače in do Downing Streeta ter do parlamenta, kjer stoji tudi Big Ben, na koncu pa smo odšli v muzej voščenih lutk Madame Tussauds. Našega potepanja po Londonu ne bomo pozabili.

Petra Ferjan, 8.a, in Hana Stevic,
8.b, OŠ prof. dr. Josipa Plemlja, Bled